

Zöldhályog (glaukóma)

A zöldhályog korai felismerésének és kezelésének jelentőségét az adja, hogy bár a betegség korai stádiumban sokszor semmilyen tünettől nem hívja fel magára a figyelmet, a tartósan fennálló glaukóma látáscsökkenéshez, sőt akár teljes látásvesztéshez is vezethet.

A ZÖLDHÁLYOG OKA

A glaukóma kialakulásának megértéséhez annyit érdemes tudni a szem anatómiájának és élettanának alapjairól, hogy a szemben belül folyamatosan termelődik a csarnokvíz nevű víztiszta folyadék. A normális szemnyomás állandóságát az biztosítja, hogy a csarnokvíz a termelés ütemében el is vezetődik a szemből. Amennyiben azonban ez az elfolyás zavart szenved, a csarnokvíz felszaporodik, és emiatt kórosan megemelkedik a szemnyomás, ami károsan hat a szemben található érzékeny idegi képletekre. A zöldhályog típusainak többsége a látóideg károsodásával is jár.

Ahogy már szó esett róla, a zöldhályognak van egy normális szemnyomással járó formája, az úgynevezett normális nyomású glaukóma is. Ilyen esetekben feltételezhetően vérellátási zavar, eset-

A zöldhályog vagy orvosi nevén glaukóma során a szem belnyomása kórosan és tartósan megemelkedik. Ennek következtében károsodhat a látóideg, a szem fény- és szín érzékelésért felelős ideghártyájában (retinában) lévő idegsejtek és nyúlványaik pusztulása látásvesztést okozhat. A szemben belül uralkodó nyomás nem minden zöldhályog kapcsán emelkedik meg kórosan, az esetek 20–52%-ában a glaukómás beteg szemnyomásának értéke a normális tartományon belül marad. A szem belnyomása továbbá glaukómára jellegzetes egyéb elváltozások hiányában is megemelkedhet.

leg autoimmun komponens is meghúzódhat a szerkezeti és működési zavarok hátterében.

A ZÖLDHÁLYOG KOCKÁZATI TÉNYEZŐI

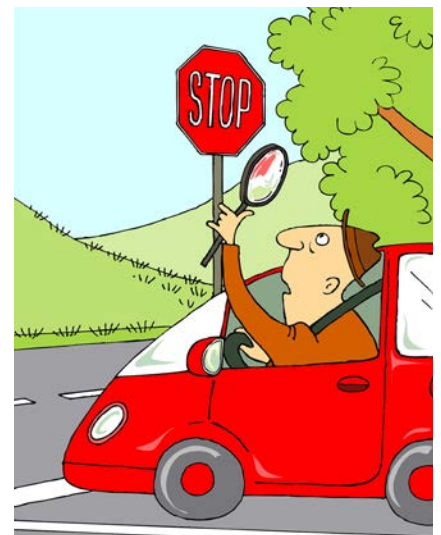
Az alábbiak fennállásakor az átlagosnál nagyobb valószínűséggel kell számítani glaukóma kialakulására.

- emelkedett szemnyomás (26 Hgmm feletti);
- nagyfokú rövidlátás (miópia);
- cukorbetegség;
- családban előfordult zöldhályog;
- idősebb kor;
- női nem;
- hosszan tartó szteroidkezelés;
- szemsérülés;
- a szem üvegtestjének gyulladása (uveitisz);
- migrén;
- szisztémás keringészavar;
- magasvérnyomás-betegség stb.

A ZÖLDHÁLYOG FORMÁI

A betegségnek többféle típusa ismeretes:

1. veleszületett (megszületéstől 10 éves korig), juvenilis (10 és 35 éves kor között) és felnőttkori formát (35 éves kor felett);

Feladatainak megkönnyítésére használjon nagyítót, számítógépén állítsa a betűméretet nagyobbra, szövegek írásához vegyen igénybe hangfelismerő programokat, mobiltelefonos alkalmazásokat stb.

2. primer (más okra vissza nem vezethető) és szekunder formát (egyéb ok: sérülés, gyógyszerhatás, szembetegség, szemem végzett műtét stb. következtében);

3. nyílt zugú és zárt zugú formát (az előbbi fordul elő gyakrabban).

A ZÖLDHÁLYOG TÜNETEI

A glaukóma kezdetben, korai stádiumban rendszerint teljesen tünetmentes. A tünetek rendszerint csak lassan, fokozatosan jelennek meg és súlyosbodnak.

A késői felismerés gyakori oka, hogy első tünetként tipikusan a perifériás látás károsodik, ami nem feltétlenül irányítja a gyanút azonnal a valódi okra. Éppen ezért nagyon fontos, hogy bármilyen látásprobléma (homályos látás, látótér-beszűkülés, szivárvány színű körök vagy fényfelvillanások megjelenése a látómezőben stb.) észlelésekor azonnal forduljon szakorvoshoz.

A zöldhályog tünetei általában mindkét szemet érintik, de az esetek többségében az egyik szemén súlyosabb formában jelentkeznek, mint a másikon.

Előfordulhat, hogy a glaukóma tünetei hirtelen alakulnak ki. Ilyenkor intenzív szemfájdalom léphet fel, melyet hányinger és hányás, a szemek kivörösödése, fejfájás, szem körüli nyomásérzés és a látás elhomályosulása kísérheti.

A ZÖLDHÁLYOG KIVIZSGÁLÁSA

A glaukóma diagnózisának felállítása szemészeti szakrendelésen történik erre szolgáló speciális vizsgálómódszerekkel, melyek magukban foglalják a látásélesség, a látótér, a szaruhártya-vastagság és a szemnyomás meghatározását. Ezen túlmenően a szakorvos a szaruhártya és a szivárványhártya közötti szög mérése alapján eldönti, hogy nyílt zugú vagy zárt zugú glaukóma áll-e fenn; illetve úgynevezett szemfenékvizsgálattal meggyőződik a látóidegfő állapotáról is.

A ZÖLDHÁLYOG KEZELÉSI LEHETŐSÉGEI

Egyelőre nem rendelkezünk olyan gyógyszerrel vagy más orvosi eljárással, mellyel a glaukóma véglegesen és teljesen gyógyítható lenne.

Idejekorán kezdett megfelelő kezeléssel azonban a tünetek enyhíthetők, az állapotromlás lassítható, és a teljes látásvesztés elkerülhető. Bármilyen terápiás módszer is kerül alkalmazásra, a szemben már létrejött, visszafordíthatatlan (irreverzibilis) károsodások megszüntetésére nem képes, ami ismét csak a korai felismerés és kezelés fontosságát huzza alá. Hangsúlyozni kell, hogy kezelés nélkül a zöldhályog akár teljes látásvesztést, vaktságot is eredményezhet.

A kezelés során általában egyszerre többféle terápiás formát is alkalmaznak: gyógyszereket (általában helyi kezelésként, szemcseppek formájában), lézertéripiát és/vagy műtétet.

Leggyakrabban gyógyszerek adására kerül sor, melyek célja a szemnyomás csökkentésével a további károsodások kivédése, az állapotromlás lassítása.

A lézerkezelés során az orvos igyekszik biztosítani a csarnokvíz zavartalan áramlását, illetve igyekszik elhárítani az elfolyás útjában álló akadályokat.

Amennyiben a gyógyszerek és a lézertéripia nem hozza meg a kívánt hatást, orvosa valószínűleg műtétet fog felajánlani az ön számára. A műtétnek többféle technikája ismeretes, melyek közül orvosa az adott esetben fennálló körülmények ismeretében egyénre szabott döntést hozhat.

ÉLET ZÖLDHÁLYOGGAL – MIRE FIGYELJEN A BETEG?

A diagnózissal való szembesülést követően fontos, hogy tegye fel kérdéseit orvosának a betegséggel, annak lefolyásával és kezelésével kapcsolatosan, illetve ne hallgassa el előle saját állapotára vonatkozó félelmeit és aggodalmait sem. Ne feledje, hogy az eredményes kezelés kulcsa a tájékozott beteg!

Az orvosa által előírt kontrollvizsgálatokon mindig jelenjen meg! Az ellenőrző vizsgálatok során rendelkezésre álló, általában szűkre szabott idő optimális kihasználása érdekében célszerű, ha a két vizsgálat közötti időszakban feljegyi tüneteinek

alakulását, illetve az önben felmerült kérdéseket, melyekre orvosától választ szeretne kapni a következő alkalommal.

A MINDENNAPI ÉLETÉBEN AZ ALÁBBIKRA ÉRDEMES KÜLÖNÖSEN ODAFIGYELNIE:

- A glaukóma okozta látászavar megnehezítheti hétköznapi tevékenységeit, előfordulhat például, hogy nehézséget okoz egy szín különböző árnyalatainak megkülönböztetése, kevésbé kontrasztosan látja a tárgyakat, illetve a látás élessége is csökkenhet. Feladatainak megkönnyítésére használjon nagyítót, számítógépén állítsa a betűméretet nagyobbra, szövegek írásához vegyen igénybe hangfelismerő programokat, mobiltelefonos alkalmazásokat stb. Amennyiben úgy érzi, hogy segítség nélkül nem boldogul, de habozzon segítséget kérni.

- Ne dörzsölje a szemét még akkor sem, ha a glaukóma kezelésében alkalmazott szemcseppek égő vagy viszkető érzést okozhatnak.

- Glaukómaműtét után viseljen védőszemüveget, különösen kerti munka végzéséhez, kontakt sportokhoz, úszáshoz.

- Ne hanyagolja el testének többi részét sem. Az általános egészségi állapot megőrzése és javítása előnyös szembevetése szempontjából is. Törekedjen az egészséges táplálkozásra, az aktív életvitelre, a normális testsúly elérésére és megtartására, a dohányzásról való leszokásra, a túlzott koffeinfogyasztás mérséklésére. Edzésprogramja megtervezéséhez kérje ki orvosa tanácsát, aki állapota ismeretében tesz javaslatot a mozgásformákra, a test-edzés időtartamára és intenzitására.

- A napi folyadékbevitelét egész napra elosztva, kisebb adagokban fogyassza el.

- Igyekezzen a mindennapi stressz csökkentésére, a stresszhelyzetek lehetőség szerinti kerülésére.

EZ A TÁJÉKOZTATÓ NEM HELYETTESÍTI AZ ORVOSI KEZELÉST. A BETEGEK SZÁMÁRA KÉSZÍTETT MÁSOLATOKTÓL ELTEKINTVE FELHASZNÁLÁSA CSAK A KIADÓ ÍRÁSOS HOZZÁJÁRULÁSA NYOMÁN ENGEDÉLYEZETT.